

**ELEKTRONIKUS
MELLÉKLET**

XXVI. ÉVFOLYAM 2010

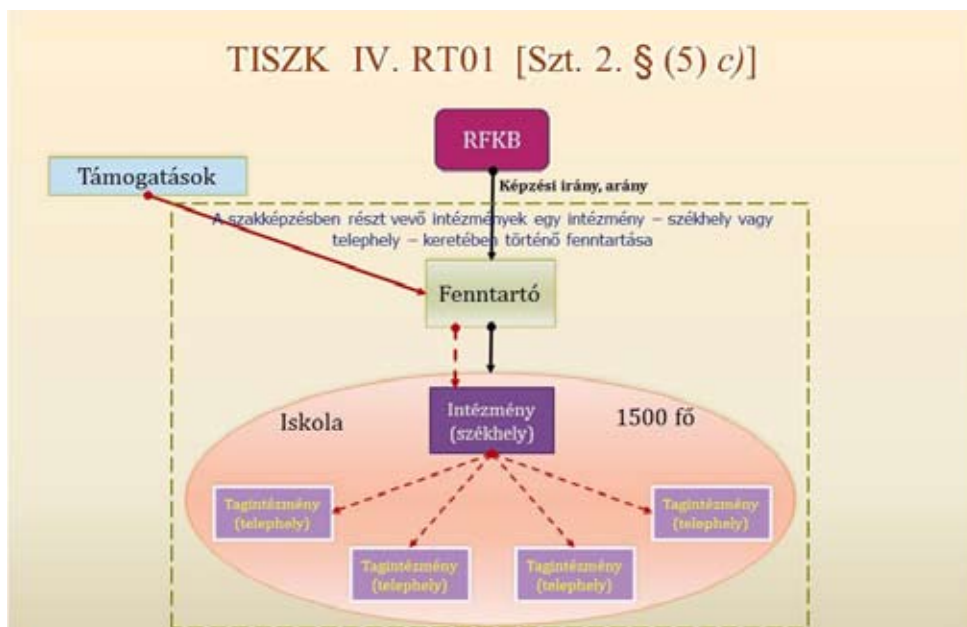
**BASKINÉ LIPKA GABRIELLA
A TÉRSÉGI INTEGRÁLT
SZAKKÉPZÉSI
KÖZPONTOK JAVASLATAI
A SZAKKÉPZÉS
ÉS FELNŐTTKÉPZÉS
ÁTALAKÍTÁSÁHOZ
ÁBRÁK ÉS MELLÉKLETEK**

Szakképzési 4 szemle

VOCATIONAL TRAINING REVIEW ■ RUNDschau DER BERUFSBILDUNG

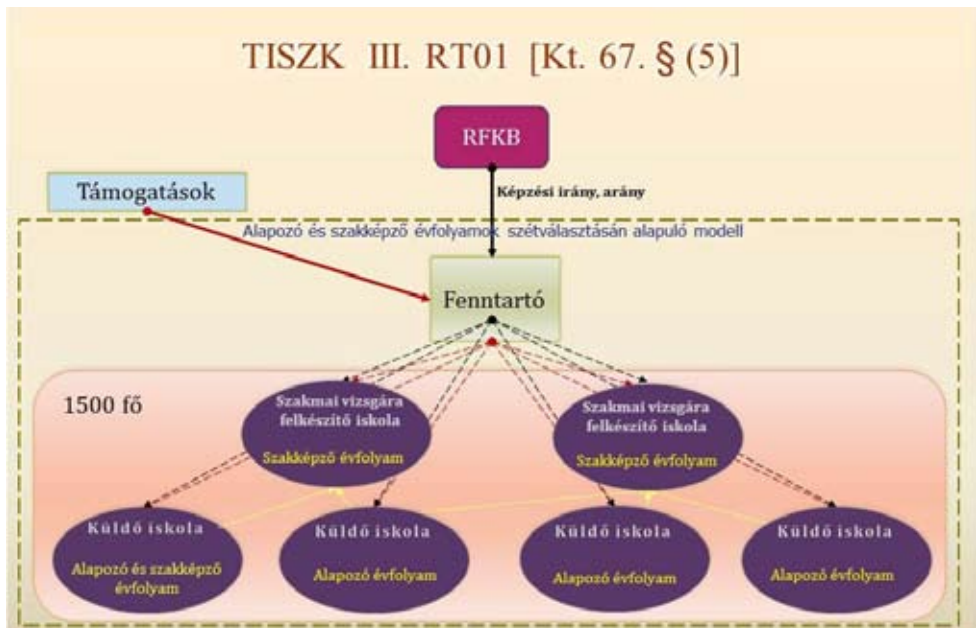
A TÉRSÉGI INTEGRÁLT SZAKKÉPZÉSI KÖZPONTOK JAVASLATAI A SZAKKÉPZÉS ÉS FELNŐTTKÉPZÉS ÁTALAKÍTÁSÁHOZ

ÁBRÁK ÉS MELLÉKLETEK

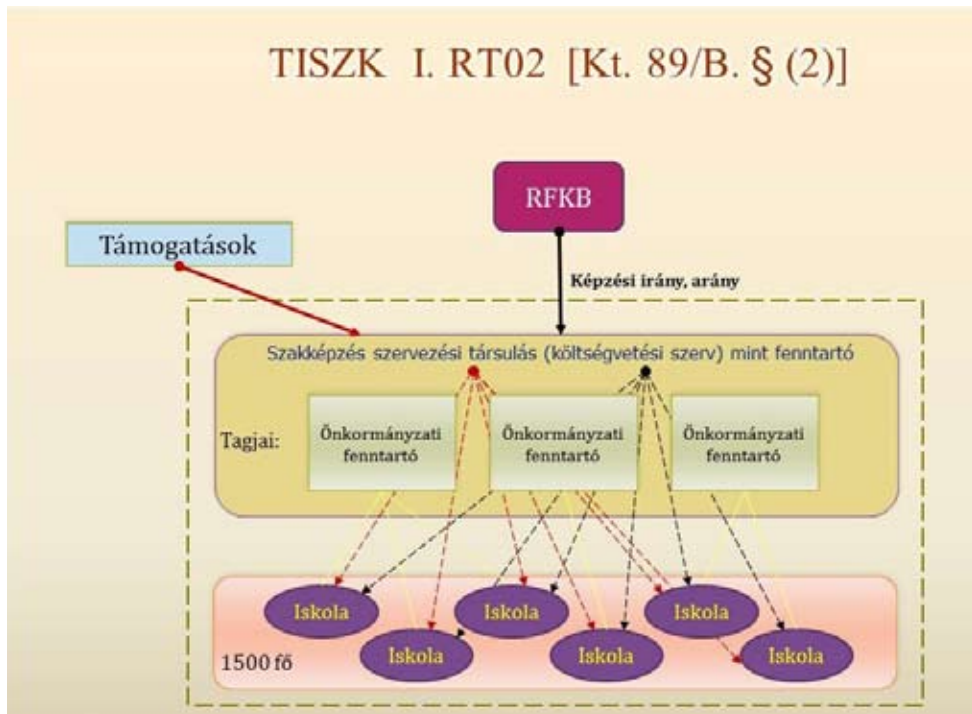
Forrás: Saját

1. ábra. Holland típusú, OM-azonosítóval rendelkező tagintézményes TISZK

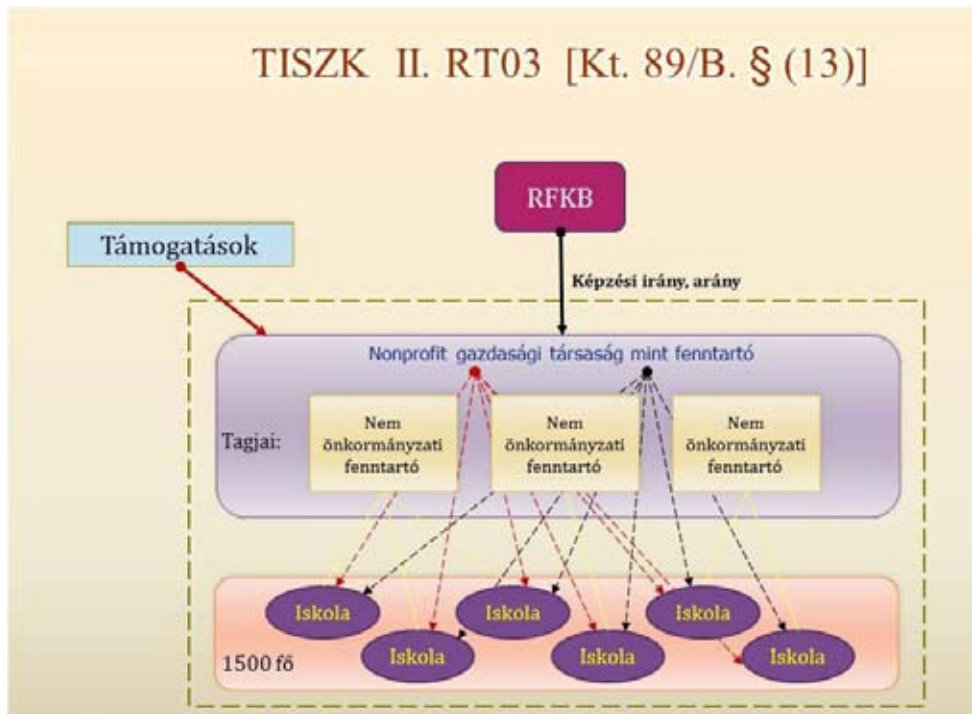
Forrás: Saját

2. ábra. Évfolyam-szétválasztós TISZK, ún. fővárosi modell

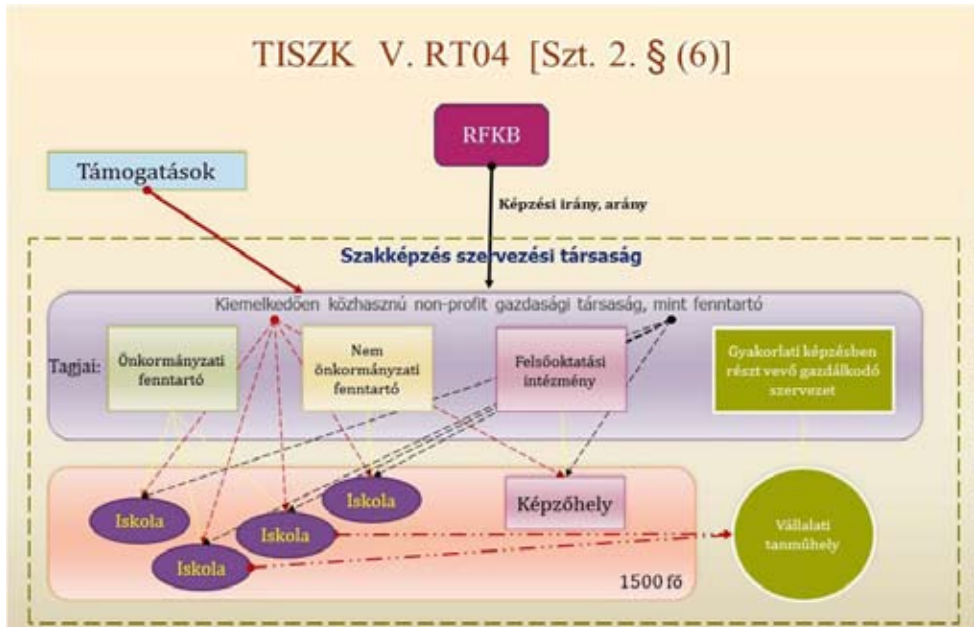
Forrás: Saját

3. ábra. Szakképzés-szervezési társulás, önkormányzati társulásként működő TISZK

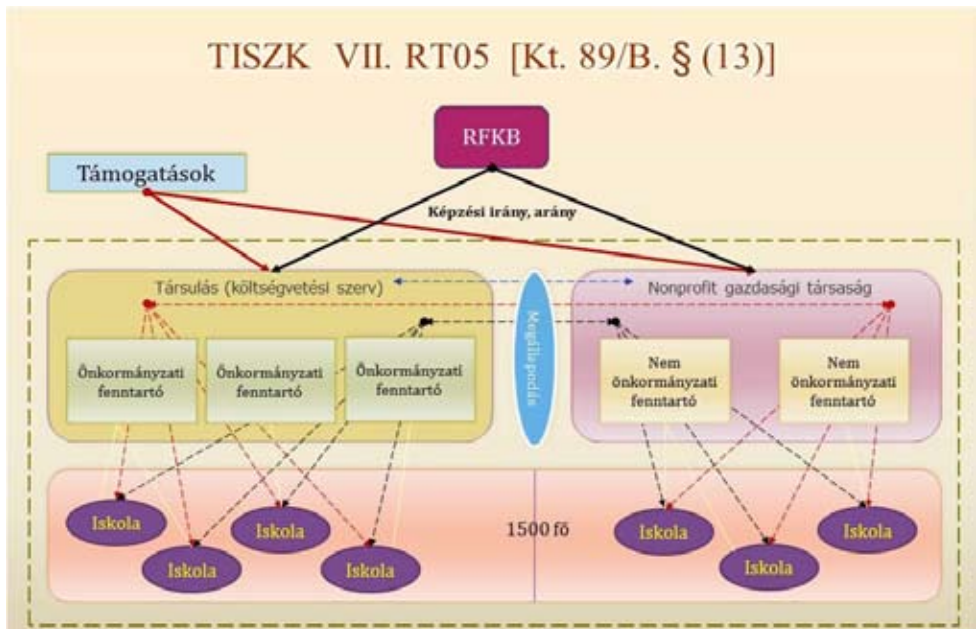
Forrás: Saját

4. ábra. Nem állami, nem önkormányzati fenntartók gazdasági társaságaként működő TISZK

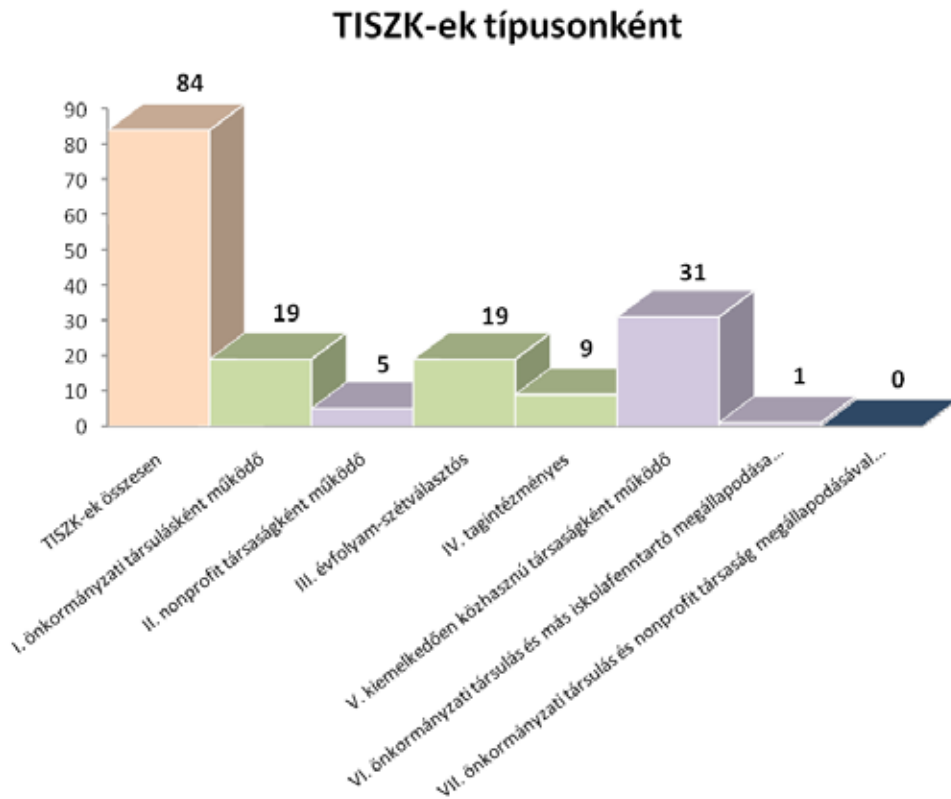
Forrás: Saját

5. ábra. Intézményfenntartók, felsőoktatási intézmény és a gyakorlati képzésben részt vevő vállalkozók gazdasági társaságaként működő TISZK

Forrás: Saját

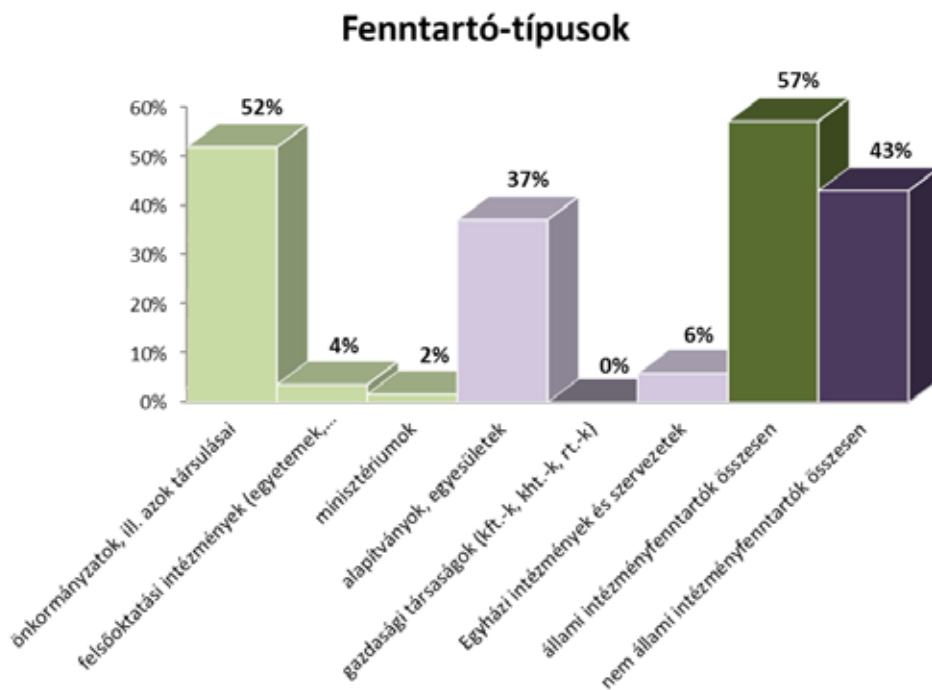
6. ábra. Két TISZK megállapodásával létrejött TISZK

Forrás: Saját

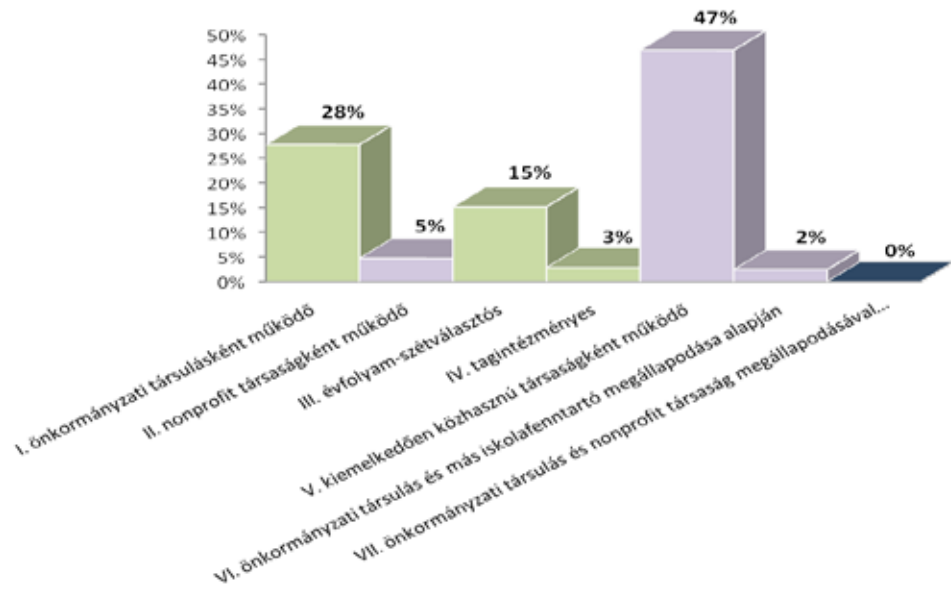
7. ábra. A nyilvántartásba vett 84 TISZK típusonkénti megoszlása

Forrás: Saját

8. ábra. Intézményfenntartók típusainak aránya a nyilvántartásba vett TISZK-ekben

TISZK-ben működő iskolák

Forrás: Saját

9. ábra. Iskolák számának aránya a TISZK-típusokban

MELLÉKLETEK

1. melléklet:

SWOT-ANALÍZIS

Erősségek (az említések gyakorisága szerint)

- párhuzamos kapacitások *racionalizálása*
- *költséghatékonyság*
- jelentős pénzügyi *források a fejlesztésekre* (gyakorlati képzési eszközök, tananyagok, infrastruktúra)
- kialakult az iskolák közötti *együttműködés* még az oktatást kiegészítő területeken is (sport, kultúra)
- *csúcstechnológia* tekintetében a legjobb gyakorlati képzési feltételeket biztosítja
- rugalmasan tervezhető a *képzési kínálat*
- rugalmasabb a *munkaerő-gazdálkodás*
- *jó gyakorlatok* terjesztése
- tanárok/oktatók *módszertani továbbképzésére* helyeződik a hangsúly
- *csökkenthető a lemorzsolódás*, mert TISZK-en belül mindenki megtalálhatja az egyéni tanulási útját
- a *gazdaság szereplőinek* csak egy intézménnyel kell együttműködnie, ami hatékonyabb
- *pályázati* lehetőségek
- a *felnőttképzés* növeli a központi képzőhely/TISZK kihasználtságát
- lehetőség nyílik pszichológus, karriertanácsadó, családpedagógiai szakember *közös foglalkoztatására*
- *igazodik a képzés* a gazdasághoz
- *közös* szoftverfejlesztéssel hatékonyabb a tanügyi nyilvántartás
- partnerintézmények közötti egészséges *versenyszellem* kialakulása
- megteremthető az *integrált nevelés*
- *minőségbiztosítás* nagyobb esélyének megteremtése
- megmaradhatott a TISZK-et alkotó intézmények viszonylagos *önállósága*
- *kihasználtabbak* lettek a tanműhelyek
- *profilisztítás* történt
- *képzett oktatók* vannak, értenek a tanköteles korúakhoz
- *kiegyenlítődnek* a szakképesítésenként eltérő *képzési költségek*, így az oktatott 36 szakképesítésből a drágább szakképesítések fenntartása sem jelent problémát (küldő-fogadó, holland)
- *közös* a munkavédelmi és tűzvédelmi szakértő
- jó, hogy a *közbeszerzéseket* nem az intézményeknek kell végezniük

- gazdaság által *elismert szakmai környezet* alakult ki az oktatott szakmacsoportokban
- *közösen működtetett* nemzetközi referens és munkaközösség
- megteremtődik a *kreditrendszer* bevezetésének lehetősége
- kiterjedt *kapcsolati háló* alakult ki
- *kis létszámú képzések* gyakorlatorientált koncentrációja

Gyengeségek (az említés gyakorisága szerint)

- az *uniós források megszűnése* után nehéz biztosítani és fenntartani a menedzsmentet és a pályázatokban vállaltakat (pl. pszichológus, fejlesztő pedagógus, családsegítő, karriertanácsadó stb.)
- az *RFKB döntései nem megalapozottak*, tovább mélyítették a felnőttképzés és az iskolarendszerű szakképzés közötti szakadékot; döntései nem kellően megalapozottak, nem tud különbséget tenni a minőségi és nem minőségi oktatást végző intézmények között; tévesen értelmezi a munkaerő-piaci elvárásokat, annak mindenhatóságát hangsúlyozza, így a fiatalokat, az iskolákat kiszolgáltatja a pillanatnyi elvárásoknak; kizárólag sztereotípiákban gondolkodik, nem érti például a felsőfokú szakképzés lényegét, egy-egy szakmát kiválaszt magának, amire aztán „nagyon haragszik”; a hiányszakmák preferálása ilyenformán elhibázott, hiszen már milliárdok folytak el népszerűsítésükre, a helyzet mégis tovább romlott; a munkavállalókat kell érdekeltté tenni, hogy ezeket a szakmákat is válasszák
- a TISZK-nek (menedzsmentnek) *nincs jogköre*, irányítási hatásköre a tagintézmények irányításához
- *nincs valódi együttműködés* a TISZK intézményei között
- az intézmények közötti feladatok összehangolását *csak együttműködési megállapodásokkal* lehet biztosítani (nem motiváltak az intézmények)
- a *vegyes profilú* TISZK-eknél nehéz, lehetetlen összehangolni a pedagógiai programot
- az RFKB TISZK-ekre hozott tiltó intézkedései jelentős bevételhez juttatják a régió *felnőttképzőit*
- ilyen formában *nem illeszthető a duális képzéshez*, nem tudni, mi a feladatuk a duális képzésben
- az államilag támogatott *felnőttképzésben* a regionális képzőközpontok előnyt élveznek a pályázati feltételeket illetően
- gyakran összeegyeztethetetlenek a gazdasági társaságokról, a szakképzésről és a közoktatásról szóló *törvény rendelkezései* (a társasági szerződést már 10-szer kellett módosítani, a regisztrációt 8-szor)
- az intézményvezetők *önállóságuk védelme* érdekében veszélyeztetik a közös projektek végrehajtását és fenntarthatóságát

- a szakképzési koncepció hiánya lehetetlenné teszi a tervezést (*duális képzés is és TISZK is?*)
- túl sok mindenki irányít, nincs valós egyeztetés (minisztériumok, RFKB, fenntartók, TISZK, OH), nehéz mindenkinek megfelelni
- nehéz a *tanulók utaztatása* a központi képzőhelyre, partneriskolába, és ennek költsége a szülőkre hárul
- ha a TISZK intézményei egymástól *földrajzilag távol* vannak, akkor nincs valódi együttműködés, nincs költséghatékonyság
- a pozitív elvek a gyakorlatban nem érik el a céljukat (csak *látzattervékenységben* merülnek ki a közös feladatok)
- probléma a megfelelő (modern technológiákhoz is értő) *szakemberek utánpótlása*, kényszerből sok a nyugdíjas korú szakoktató
- nincs *vizsgaszervezési jogosultsága* a TISZK-nek
- a *küldő iskolák* (akiktől elvették a szakképzést) lefejezettnek érzik magukat, nem orientálják a tanulókat a fogadó iskolákba
- a *régiókon túl nyúló TISZK-ek* esetében problémás az irány-arány megállapítása (nem jól működik)
- az alapozó képzések indításáról a *fenntartó* dönt, a szakképző osztályokról az RFKB (nincs összhang)
- az a baj, hogy a *TISZK nem közoktatási intézmény*, nincs OM azonosítója
- a *TISZK-en kívüli képzőkre nem* terjed ki az RFKB határozata (nem TISZK-es iskolák, felnőttképzők)
- nem *garantálja* senki, hogy az RFKB javaslatára kiképzett szakember kell is a munkaerőpiacon (lesz állása)
- a TISZK-eknek nincs intézményesített lehetőségük a *gazdasággal való kapcsolattartásra*
- az RFKB-döntések megnehezítik a TISZK-pályázatokban vállalt *indikátorok* fenntartását
- valójában nem tudjuk, *mi a TISZK*, mert annyiféle típus van, hogy kiigazodni sem lehet
- nem fejt ki konkrétan a jogszabály, hogy mire lehet használni a TISZK-ek esetében a *fejlesztési támogatás 3%-át*, mint adminisztrációt segítő támogatást, de az kevés is a feladatokra
- az RFKB döntéseinek figyelembe vétele miatt *nem lehet állandó tanári kart* biztosítani (csak kis létszámú, folyamatosan foglalkoztatott, főleg közalkalmazottakat)
- a *tanulók és a szülők igényei* nem esnek egybe a gazdaság elvárásaival
- nehéz a TISZK egészét *akkreditálni*, ezért gyakran csak a TISZK intézményei folytatnak felnőttképzést
- az *iskola nem igyekszik* a gazdasági kapcsolatai révén felhajtani a fejlesztési támogatásokat, mert lehet, hogy azt a TISZK másik iskolája kapja meg

- a *fenntartók nem érdekeltek* az RFKB döntésének betartásában
- a *túl sok intézményt* magába foglaló TISZK működése ellehetetlenül
- a régi *központi képzőhelyeknek* nem rendezett a viszonya az őket adott esetben befogadó TISZK-ekkel (most csak azért küldik oda a tanulókat az iskolák, mert nem kell érte fizetni, ami az uniós támogatás megszűnésével változni fog)
- a TISZK-nek *nincsenek főállású oktatói, szakemberei*
- nincs a TISZK-ek között kapcsolat, *egyeztető fórum*
- a fenntartó a TISZK-esítést *összevonásra, leépítésre* használta, de nem lett racionálisabb a működés, sőt a szakképzés rovására ment, mert az alapozást végző intézmények maradtak meg, a szakképzők egy részét pedig bezárták
- a TISZK-nek *nincs forrása* arra, hogy átvegye az iskoláktól a párhuzamos feladatokat (minőségirányítás, munkavédelem, gyermekvédelem, pszichológus, pedagógiai szolgáltatások)
- a TISZK-ben *kevesebb tanulót* lehet benntartatni a szakképzésben érettségi után
- az intézmények *önállósága csorbul*, hagyományaik elvesznek
- az RFKB-k indokolatlan *megkülönböztetései* a TISZK-ek között
- a TISZK intézményei *nem működtethetik* a TISZK-től kapott támogatásból a belépésük előtti fejlesztési támogatásból beszerzett eszközeiket, ami zavarokat okoz
- nem jó a TISZK intézményei között *kommunikáció*
- csak az iskolák képesek hatékonyan segíteni a *HH-s diákokat*, a TISZK nem
- nincs az *iskolák és a gazdaság* között közvetlen kapcsolat
- sokféle kell *sokféle adatot* szolgáltatni (RFKB, NSZFI, Kamara)
- az *évfolyamszétválasztás* TISZK megbízott vezetőjének semmilyen jogköre nincs
- a kisebb intézmények szaktanárai csak osztott munkaidőben foglalkoztathatók (az egyik iskolában a szakképzést előkészítő órákon, a másikban szakmai órákon) (*küldő-fogadó*)
- az RFKB *rugalmatlan*, még kifejezett gazdasági igényre sem módosítja a már meghozott döntését
- a szakképzési hozzájárulás terhére *nem lehet anyagköltséget* elszámolni, ezért nehéz a gyakorlatot megszervezni
- túl bonyolult a *fejlesztési támogatások rendszere*, ezért sok a hibalehetőség, ugyanakkor nagy a felelőssége a TISZK-nek
- a társulásként működő TISZK-ben hosszadalmas és bonyolult a *döntéshozatal*
- nem jó, hogy a támogatók a *fejlesztési megállapodásban* meghatározzák a támogatandó szakmát és így az iskolát is, mert nem a TISZK dönthet a fejlesztésekről
- a TISZK nehezen kap *KIR-adatokat* az intézményekről

-
- az RFKB-k *döntéshozatalának módjai* igen eltérőek, más-más kategóriákkal dolgoznak, más viszonyítási alappal, más fogalmakkal
  - a *felsőoktatás által* szervezett felsőfokú szakképzést nem szabályozza az RFKB, ez negatívan hat a TISZK ilyen képzéseire
  - a TISZK rendszer *rengeteg többletmunkával jár (külön díjazás nélkül!)* az iskoláknak, tanáraiknak
  - egy térségben semmi *nem tiltja a hasonló profilú* TISZK-ek létezését
  - a *küldő és a fogadó* iskolában is tanító pedagógusok leltárfelelőssége csak bonyolult adminisztrációval biztosítható
  - TISZK-ként nehéz beszerezni bármit is a *közbeszerzési* eljárásmod miatt
  - a *székhelyiskola* mindig előnyt élvez a fejlesztéseknél
  - a régi *központi képzőhelyektől* elvárják, hogy legyenek önfenntartók, de az új TISZK-ben ingyen kell ellátniuk az intézmények tanulóinak oktatását
  - csak már beindított képzésre *fogadható támogatás*, pedig a gazdaság kérésére indítanánk képzést, ha lenne hozzá eszközünk a képzés indításának idejére
  - a *küldő iskolák* elestek a decentralizált pályázat lehetőségétől
  - a gyakorlat *gyermekmunkaként* történő értelmezése miatt a TISZK-ek valós termelő tevékenységet nem folytathatnak, pedig szükség lenne rá
  - a *rendészeti terület* étszámkereteit kormánykoncepció és minisztériumi döntés adja, így az RFKB nincs arra hatással (Rendészeti TISZK)
  - az *előrehozott szakképzés* a küldő-fogadó típust ellehetetleníti
  - a *fenntartó trükközött* a TISZK-regisztrációnál
  - *nem lehet beszámítani* az alapozó képzést, mert nincs meg egy osztályt
  - *túl szűk a fejlesztési támogatások* felhasználhatóságának területe
  - a régió *túl nagy egység* az arány-irány döntés kialakításánál (kistérség kell)

2. melléklet:

A TISZK-EK JAVASLATAI A SZAKKÉPZÉST ÉS FELNŐTTKÉPZÉST ÉRINTŐEN – TÉMAKÖRÖNKÉNT

Módszertan

- több központilag szervezett *szakmai továbbképzés* kell a szakmai elméleti és gyakorlati oktatók számára, főleg a moduláris képzésről, az új szakmai vizsgáztatásról, vagy a saját szakterületük változásairól
- az igazi kompetencia elvű, moduláris oktatás elterjesztéséhez új oktatástervezési és tanulószervezési szemléletre és tanulóközpontú, *gyakorlat-centrikus módszertanra* volna szükség
- a *módszertani megújulást tehát meg kell követelni*, másrészt minden eszközzel *támogatni kell*, stratégiai célként kell meghatározni a szakképzés szereplői számára; nem lehet a képzők, vagy az egyes pedagógusok helyi döntéseire bízni az új pedagógiai technológia – gyakorlat-centrikus módszerek, kooperatív tanulószervezési technikák, projekt módszer és a digitális tanítás-tanulás – alkalmazását
- *továbbképzés esetén személyi jövedelemadó kedvezmény* nyújtása („life long learning kártya” bevezetése, amelyről minden dolgozó állampolgár egy bizonyos összeget költethet évente saját képzésére)
- támogatni kell a gyakorlatorientált oktatási *módszerek elterjesztését*, a munkaerő-piaci beilleszkedést közvetlenül támogató oktatási programok kialakítását
- folyamatos *segítség* kellene a modulrendszerű képzés megvalósításához (hogyan szervezzük modulokban az oktatást)
- a központi programokban a módszertani megvalósításokra a jelenleginél *konkrétabb javaslatokat* kellene megfogalmazni
- *tartson az NSZFI* a TISZK-ek számára *továbbképzéseket*, fórumokat, mint régen az első körös TISZK-eknek

Finanszírozás

- a *finanszírozást teljesen át kell alakítani*: legyen szakmafüggő (*differenciált*), biztosítsa az ingyenes közoktatást
- legyen *feladatalapú finanszírozás*
- meg kell oldani, hogy a megye vagy a megyejogú város a bejáró gyerekek után is megkapja a *normatíva-kiegészítést*, amit most neki kell biztosítania
- legyen *állami a teljes finanszírozás* (ne az önkormányzatokat terhelje), hogy a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítődjenek
- újra kell gondolni a *felnőttképzés állami támogatásának* szabályait

Fejlesztési támogatás – MPA

- az *öszöndíj-programot* a teljes szakképzésre ki kellene terjeszteni, vagy azokra, akik vállalják, hogy a TISZK-ben tanulnak tovább érettségi után szakmát, vagy azt vállalják, hogy Magyarországon fognak dolgozni egy ideig
- a *fejlesztési támogatásból* többet lehessen *anyagra és működésre* fordítani
- legyenek részletesen *kidolgozva a fejlesztési támogatás 3%-ából* finanszírozható feladatok, költségek, többet lehessen elszámolni az adminisztrációra, mert a 3% kevés
- a *szakképzési hozzájárulások rendszerét* szabályzó jogszabályokat le kell egyszerűsíteni, az élethez kell igazítani; legyenek iratminták
- a *fejlesztési támogatás összegével szabadon gazdálkodhassanak* az intézmények az iskolai rendszerű és az iskolarendszeren kívüli oktatás működtetésében
- *ne legyen TISZK-hez kötve a fejlesztési támogatások* fogadása (mert úgyis csak álegyütműködés van)
- jogszabály kötelezze a *TISZK-fenntartót*, hogy a kapott támogatást *1-2 hónapon belül adja tovább* a támogatott képzést folytató intézménynek
- a *fejlesztési megállapodásban ne kelljen a beruházás helyszínét megnevezni*, csak a szakképesítést, mert így a kapott összeg már eleve egy iskolára fordítható csak
- forrást kellene biztosítani az *elméleti szaktantermek fejlesztésére* is
- a *fejlesztési támogatások 50%-a felett* a támogató, 50%-a felett a támogatott rendelkezzen
- lehessen *fogadni támogatást* vagy eszközt *a még be nem indult*, de a gazdálkodó kérésére indítani szándékozott *képzésre* is, azért hogy már a képzés megkezdésekor rendelkezésre álljanak a tárgyi feltételek
- előnyösebbé kell tenni a *saját dolgozó képzésének* elszámolási lehetőségeit
- bár a jogszabály lehetővé teszi, hogy a fejlesztési támogatás *önrészt* is fedezzen a pályázatokon, de a pályázatok kiírása ezt gyakran kizárja, erre oda kellene figyelni
- a képzést vállaló gazdálkodó szervezetek, ne bonyolult visszaigénylési eljárásokban, utófinanszírozással kapják meg a költségeiket, hanem közvetlen finanszírozással.
- *decentralizált pályázatnál* a két forráskosár kialakításakor jobban tekintettel kellene lenni az érintett tanulók számára, azaz nem kellene több forráshoz juttatni az összességében jóval kevesebb érintett tanulót fogadó cégeket a TISZK-eknél

A gazdaság és a képzés

- legyen közvetlen és formalizált *kapcsolat a TISZK-ek és a kamarák*, munkaadói szervezetek és a munkaügyi központok között

- *csak akkor fogadhatson a vállalkozó tanulót*, ha jobbak a szakmatanulás feltételei nála, mint a TISZK-nél
- az iskolai rendszerű képzésben a *felelősség osztódjon meg*: az elméletért az iskola, a gyakorlatért pedig az legyen a felelős, aki azt végzi (jelenleg mindenért az iskola a felelős, pedig gyakran nincs hatása a gyakorlati képzésre, sem ellenőrzési joga, de a bizonyítványt ő állítja ki)
- ki kell deríteni, hogy *miért vannak hiányszakmák*, az ezekben végzettek miért nem mennek el a szakmájukban dolgozni (alacsony bér, rossz munkakörülmények, dolgoznak, csak feketén, nincs mobilitás, drága a munkába járás); ennek főlészámolásában segíthetnének a gazdasági érdekvédelmi szervezetek, *nem a további kibocsátás a megoldás*.
- *érdekeltté kell tenni a gazdálkodókat*, hogy szakképzett munkaerőt *foglalkoztassanak* (és számolják föl a fekete foglalkoztatást)
- a központi tanműhely és az egyéni *képzőhely képzési programja legyen összehangolt*
- a gazdaság ne a merev iskolai rendszertől várja a nagyszámú szakképzett munkaerőt rövidtávon, hanem legyen lehetőség arra, hogy a *TISZK-ek* bázisán *a munkanélküli*, már szakmával rendelkező embereket *átképezhesse*
- legyenek *érdekeltebbé* téve a *munkáltatók a képzésben*, tanulószereződés-kötésben (érdemi adó- és járulékkedvezményekkel)
- biztosítani kellene a gyakorlati képzést biztosító *vállalkozóknak pedagógiai, módszertani felkészítést*, és ösztönözni kellene erre őket
- erősödjön a *duális képzés*
- a szakmai vizsga után legyen *egy év gyakornoki idő* (a munkáltató kapjon jelentős kedvezményeket)
- *újuljanak meg a kamarák*, mert jelenleg nem rendelkeznek megfelelő szakmai tudással és háttérismeretekkel (moduláris rendszer, szakképzési dokumentumok, szakképzési, közoktatási törvény stb)
- ki kell vinni a *szakképzést a piacra*, mert csak így lehet piacképes tudást nyújtani
- fontos lenne lehetővé tenni, hogy a szakképzésben elméletet és iskolai gyakorlatot tanító *tanárok a területi gyakorlóhelyeken is részt vehessenek* a tanulók oktatásában; ez nem csak biztonságot jelentene a tanulóknak, hanem a gyakorlatban évről-évre bevezetett új technikák megismerésével biztosítaná a tanárok szakmai fejlődését is, régebben az egészségügyi képzésekben ez bevált gyakorlat volt
- szakiskolai szakmákban csak úgy lehessen szakképesítéshez jutni, hogy *kötelező legyen gazdaságban eltöltött valóságos munkahelyi gyakorlat*, szakképesítésenként különböző mértékben, amelyhez biztosítani kell a feltételeket
- *szükséges a duális modell bevezetésének átgondolása* a humán szakképzésnél
- meghatározott létszám és árbevétel felett a *cégnek legyen kötelező részvétel* a szakmai utánpótlás nevelésben

- az *oktatóvállalkozások* kapjanak *adókedvezményeket* vagy *-mentességet*

TISZK-rendszer

- *forrást kell találni* a TISZK-es TÁMOP programban létrejött eredmények (családsegítő, pszichológus, fejlesztő pedagógus, pályaorientáció, karrier-tanácsadó stb.) fenntartásához
- legyen *TISZK-törvény*, mely rendezi, a valósághoz igazítja és leegyszerűsíti a TISZK-modelleket, jogokat ad a menedzsmentnek, tisztázza a központi képzőhely funkcióját és a TISZKnek a tervezett duális rendszerben betöltendő szerepét, valamint feloldja az RFKB-k és a fenntartók jogosítványai közötti ellentmondást
- jogszabállyal kellene támogatni a *TISZK-eket a felnőttképzésben*
- minden tanuló élvezhesse a TISZK-ek *csúcstechnológiás felszereltségét*, még az is, aki tanulószereződéses; itt kelljen tölteni a gyakorlat egy részét (*kombinálni kell a külső gyakorlati képzéssel*, a TISZK-rendszer és a duális rendszer összehangolása); a szakképzés átalakítása során az alapképzésben szakképesítésenként különböző mértékben meg kell teremteni a tanműhelyi képzés feltételrendszerét, a lezáró szakaszban pedig a valós, életszerű gazdasági körülményeket.)
- *pályázatokat kellene kiírni* a TISZK-eknek különböző feladatok ellátására, (pl. a felnőttképzésben, közösségi szolgáltatások terén)
- a TISZK legyen *független, akkreditált vizsgaközpont*
- a *TISZK-menedzsment* kapjon több jogosítványt, illetve díjazást (adott esetben fenntartói jogokat)
- az állami *finanszírozás diszkriminálja pozitívan* a TISZK-eket (pl. legyen kiemelt normatíva a tiszkes tanulóakra vagy legalább a központi képzőhelyen oktatókra); az *első generációs TISZK-ek*, melyek nonprofit társaságként működnek, nem kaphatnak normatívát, ezen változtatni szükséges
- a TISZK *alanyi jogon* kapjon *akkreditált felnőttképzési* jogosultságot
- a TISZK legyen *módszertani továbbképző központ*
- lehessen ismét *termelési tevékenységet* is folytatni az iskoláknak és a TISZK-eknek, így életszerűbb lenne a gyakorlati képzés, az önfenntartás is megoldódna, a TISZK is a duális rendszer része lehetne
- köthessen *tanulószereződést a TISZK, a központi képzőhelye vagy az iskola is*
- legyen a *TISZK is OM azonosítóval* rendelkező oktatási intézmény (így kaphatna normatívát is)
- csak *homogén TISZK-ek* legyenek, iskoláik ugyanazon szakterületre képezzenek
- *át kell alakítani az évfolyam-szétválasztós TISZK-eket*, mert a tanulók nem maradnak a szakképzésben, illetve ott ne lehet bevezetni az előrehozott szakképzést

- a *feladataikat bizonyítottan ellátó* szakképző intézmények *válhassanak ki* a TISZK-ből fogad hassanak támogatást, mérce a 90-95 %-os érvényesülési ráta (az elhelyezkedők és továbbtanulók együttes aránya); magas munkaadói elégedettségi index, magas szülői elégedettségi index, korszerű felszereltség, magas nyelvvizsga arány, alacsony működési költségek, alacsony lemorzsolódás (1-2%); korszerű és hatékony képzési program; rugalmas és variábilis képzési rendszer (azonnal képes reagálni a piac legkisebb rezdülésére); tananyag-beszámítással elért egyéves rövidítés; a helyi problémák szakszerű, testreszabott egyedi kezelése; szoros, gyümölcsöző kapcsolat a kiterjedt partneri hálózattal)
- legyenek *megyei TISZK*-ek, mert a távol lévő iskolák nem tudnak együttműködni
- *erősíteni kell a TISZK*-ek szerepét
- a TISZK legyen a térség *pályaválasztási és karrier-tanácsadási központja*
- a kihasználatlan *kollégiumi hálózat* legyen bekapcsolva a TISZK-rendszerbe
- a TISZK kötelező minimum létszáma legyen *5 ezer fő*
- *utazási költségek* térítése a TISZK-ben tanulók számára (támogatással)
- terjeszteni kell a jó gyakorlatokat (pl. Naszály-Galga TISZK: virtuális Karrierakadémia, a megvalósítás forrása legyen az MPA, kifejlesztett tananyagok)
- a TISZK-ek *kapcsolódhassanak be* a vidékfejlesztési és a kiemelt beruházási *projektekbe* oly módon, hogy a projekt szükséges szakembergárdáját képzik ki
- a *budapesti TISZK*-eket (évfolyam-szétválasztós) célszerű lenne egy-egy szervezeti egységbe integrálni, egy központi szervezet – lehetőleg közhasznú társaság – irányítása alá vonni
- a legéletképebb TISZK-modell a *nonprofit gazdasági társaság*, minden TISZK-et ilyené kellene alakítani
- az *FVM*-es TISZK-eket *lazább*, intézménytársulási formában kellene tovább működtetni, mert az szoros egymáshoz kötöttség gátolja a szakmai munkát (kapják vissza az iskolák az OM-azonosítójukat)
- a *KJT* legyen TISZK-barát (megosztott humánerőforrás)
- a TISZK-en belüli gyakorlatszervezéshez *iskolabusz* vagy kollégiumi férőhely biztosítása (normatívával való támogatása)
- megyei vagy régiós szinten legyen kötelező *egyeztető fóruma* a TISZK-eknek (működjenek együtt)
- *egységesítsék a létszámjelentési kötelezettségeket* a TISZK számára (RFKB, NSZFI, kamara, KIR stb.)
- a TISZK-ek kapják meg a KIR-tól az iskoláik adatait
- *minden iskolának* kötelező legyen *TISZK*-hez *tartozni*
- *ne emeljék* a TISZK-ek létszámminimumát
- *töröljék el* a TISZK-ek *1500 fős* létszámminimumát
- *szüntessék meg az eredménytelen TISZK*-eket

- a *kistérségi társulások* által fenntartott intézményeknél *emelt normatíva* legyen, ha az intézmény fenntartója a TISZK
- a TISZK-ek helyett legyen önkéntes alapon és megállapodás keretében történő együttműködés
- rendezni kell az országos TISZK-ek és az RFKB-k viszonyát úgy, hogy teremtsenek az országos hatáskörű TISZK-ek számára külön „régión” és az azt felügyelő RFKB-val azonos jogállású szervezetet
- a TISZK legyen *kompetencia-mérési központ* is
- a TISZK-ek legyenek a *szakmai fejlesztéseknek központjai az NSZFI* szakmai felügyeletével, *irányításával*
- a TISZK-ek legyenek megvalósítói a *TÁMOP 2.2.2 pályázat második fordulójának*
- tisztázni kell a TISZK-ek helyét és szerepét a *regionális képző központokhoz* viszonyítva
- a *szakképzést is érintő pályázatoknál* (pl. Leonardo mobilitás-projekt) a pályázatokat kiírók vegyék figyelembe, hogy a TISZK-ek többsége a *gt. hatálya alá* tartozó gazdasági társaság, mely a pályázati elszámolásoknál gondot jelent (adózási jogszabályok miatti plusz adók, járulékok a kifizetésekre)
- kapjanak forrást a TISZK-ek arra, hogy *közös elektronikus naplót* hozzanak létre, mert ez segíti az együttműködést és a döntéshozatalt TISZK-szinten
- a TISZK-eknek legyen olyan *adatbázisuk*, melyből a munkáltatók *friss szakmunkásokat* találhatnak, illetve *feltölthetik* oda az *igényeiket*

RFKB-K

- az RFKB-k döntése ne csak az iskolai rendszerű szakképzésre legyen érvényes, ha a képzést az állam támogatja (felsőoktatás, felnőttképzők, regionális képző központok)
- a munkaerő-piaci igények valós felderítéséhez be kell vezetni végre egy *pályakövetési rendszert*, mert az RFKB-k döntései *nem megalapozottak*, hiszen a tanulók többsége még a hiányszakmákban sem tud elhelyezkedni, egyébként több jogszabályban már kötelezően szerepel az adatszolgáltatás (pl. Szht.-nál, van, hogy ezért nem adnak a cégek támogatást, mert nem tudják teljesíteni az előírt pályakövetési adatszolgáltatást, nincs hová teljesíteni)
- legyenek tekintettel az RFKB-k a TISZK-ek *pályázati indikátorainak* teljesítési kötelezettségeire (vagy változtassanak az indikátorokon, szerződéseken)
- az RFKB helyett *döntson a TISZK* a gazdaság javaslatára (a gazdaság szereplői közvetlenül a TISZK-eket keressék meg!)
- *egységesíteni kell az RFKB-k döntési rendszerét*, hogy a különböző régiókban hozott döntések megfogalmazása hasonló legyen, a kategóriák elnevezése ugyanazt jelentse (a nem támogatott valahol nem indítható, valahol indítható, de fejlesztési támogatással nem támogatható; a létszámot van, ahol főben, van, ahol

osztályban, van, ahol az előző évi létszám %-ában adják meg; jó lenne, ha a létszámot az osztályok számában határoznák meg)

- *töröljék el az RFKB-kat* és a régiós irány-arány döntéseket (egyik indok: a szakmacsoportos alapozóból sokan nem léphettek a korábban választott szakmába, így elhagyták a szakképzést; a másik: nem valósak az igények, a tanulók így sem tudnak elhelyezkedni, az iskolai rendszer nem alkalmas gyors képzésekre)
- az RFKB ülésein legyen állandó meghívottak a *TISZK-ek vezetői* is tanácskozási joggal
- jogszabály rendelkezzen a *régión átnyúló TISZK-ekre hozott RFKB-döntések* mechanizmusáról
- az RFKB a *szolgáltató iparhoz kapcsolódó szakmáknál* ne azt nézze, hogy igényli-e a gazdaság, hanem, hogy mennyire nő a bérek vásárlóértéke, mert annak arányában vásárolnak szolgáltatásokat
- legyen *módosítható* még a beiskolázás előtt az *RFKB döntése*, ha igazoltan jelentkezik a gazdasági igény egy képzésre
- az RFKB döntésénél ügyeljen arra is, hogy *kellő számú „lányos” szakképesítés* indítását engedélyezze, mert a lányok nem mennek el hegesztőnek
- az RFKB szerepe ne a *tiltásra szorítkozzon csupán*, hanem ajánlást is tegyen egy-egy TISZK-nek, hogy erőforrásai alapján milyen szakmákat kezdjen el oktatni, melyekre a gazdaságban szükség van
- az RFKB ne régióra, hanem *kistérségre döntsön*
- a *rendészeti képzés kerüljön ki az RFKB hatásköréből*, mert ott a létszámot kormányhatározatban határozzák meg
- az RFKB döntéseinek *be nem tartása* legyen *szankciókhoz kötött*
- az RFKB-k *decentralizált pályázati kiírásainál* ne legyenek hátrányban a nagy TISZK-ek a kicsikkel szemben

Szakképzési dokumentumok

- *egyszerűsíteni* és költségkímélőbbé kell tenni az *új, moduláris vizsgáztatást*
- meg kellene határozni szakmánként a *bemeneti kompetenciákat*, és azokat ellenőrizni, mert nem minden tanuló alkalmas a választott szakma tanulására, művelésére
- a *modulrendszer* meg kell őrizni, de finomítani kell (az utóbbi idők egyik legjobb változtatása)
- *OKJ felülvizsgálata*, vagyis minden előképzettség és beszámítás nélkül a kötelező képzési *minimum idő* megállapítása
- az *átjárhatóság és a folyamatellenőrzés érdekében* kötelezővé kellene tenni a *központi programot*
- lehessen modulonként *előrehozott modulzáró* vizsgát tenni
- ahol nincs, ott meg kell alkotni rokonszakmák *közös moduljait* (cukrász, pincér, szakács)

- *OKJ* felülvizsgálatánál: az *iskolában vagy felnőttképzésben* oktathatóság újragondolása
- az *FSZ-képzéseket* csak a középiskola végezhesse (nem jó, hogy hallgatói jogviszonyban is lehetséges)
- *OKJ* felülvizsgálatánál az *elmélet-gyakorlat* arányának újragondolása több szakmánál
- a *jelenlegi elmélet-gyakorlat aránnyal egyetértünk*, ne változtassák, mert betanított munkásokat fogunk képezni (építőipari és gépipari TISZK-tól)
- a *szakmai vizsga* legyen gyakorlatorientált és *komplex*
- a szakmai vizsgán minden mérni kell, amit tartalmaz a szakmai és vizsgakövetelmény, ha nem így működik, akkor nem megfelelő a szabályozás (a jelenlegi jogi szabályozás ma ezt várná el, ám sokak véleménye szerint ez a gyakorlatban ma nem így működik); a legfőbb ellenérv az, hogy túl hosszú, költséges és bonyolult a szakmai vizsga, ha komolyan elvárjuk vizsgahelytől függetlenül a megszerzett bizonyítványok egyenértékűségét, akkor *nem engedhetjük meg, hogy* a tanulóknak a vizsgára *ne kellje minden követelményt* (feladat- és tulajdonságkompetenciák) *teljesíteni*, mert akkor ebből az is egyenesen következik, hogy meg sem kell tanítani
- megfontolandó, hogy az egyszerűsítés jegyében a *fizikai munkakörre felkészítő szakképesítések*nél csak *gyakorlati vizsga* legyen
- *szakmai vizsgára bocsájtás* feltétele legyen *projektmunka elkészítése*
- legyen *kötelező felkészítés* a vizsgabizottsági tagoknak
- legyen *folyamatos és szigorú ellenőrzés* a vizsgákon
- az *OKJ folyamatos karbantartása* ne csak esetleges legyen (pl. csak bejelentés, kezdeményezés alapján), szakmánként át kell vizsgálni a modulok nagyságát és tartalmát
- az *OKJ teljes felülvizsgálatánál* szükség lenne egy sokkal *általánosabb első szakma* megszerzésének lehetőségére – a jelenlegi szétaprózódott helyett –, majd erre épülő rövidebb ráépülésekre (humán terület)
- az egyébként 9-es szakmacsoportba tartozó, de a zárójelben található közlekedéscélpítő megnevezés valóságosan is sorolja ide a *közlekedéscélpítő technikus szakmát és elágazásait*
- az *SZVK-k felülvizsgálata*: ne legyenek teljesíthetetlen követelmények, legyen életszerű (pl. 10 óra a kazánkezelő gyakorlati vizsgája)
- az átjárhatóság érdekében a *tanügyi dokumentumokat egységesíteni* kellene
- a *központi programok* is tükrözzék a *gyakorlatorientáltságot*
- az iskolarendszerű szakképzések központi programjai túl nagy szabadságot adnak a tantárgyak kialakítására a tananyagelemekből, így a tanulók számára nem *átjárható a rendszer*; a szakképzés átalakításában a *központi programok* konkretizálása lehetne amegoldás.

- a kerettantervek felülvizsgálata és a központi programok átalakítása és kötelezővé tétele szükséges ahhoz, hogy a szakmai előkészítő szakaszból *minden esetben be lehessen számítani a tanultakat* a szakmai képzésbe

Oktatásszervezés és –irányítás

- szakiskolában legyen általános *az előrehozott három éves szakképzés*
- *a pályaorientáció korábbi* – általános iskola 6. osztályától – megkezdése + a gyakorlati foglalkozások újbóli bevezetése
- *növeljék a szakképzés presztízsét*
- állítsák vissza a középfokú *oktatási rendszer hierarchiáját* és a különböző iskola-típusokban tanulók *egészséges létszámarányát* (8 osztályra épülő szakmunkás-képzés, szakközépiskola megfelelő szakmai képzéssel, felsőfokú tanulmányokra felkészítő gimnáziumi képzés, a gimnáziumba kerülés feltételeinek szigorítása)
- *a szakközépiskola* markánsabban különüljön el a gimnáziumtól, legyen újra párhuzamos képzés (már érettségienél szerezenek szakmát), vagy legyen kötelező szakmai előkészítő tárgyból is érettségizni
- legyen *rendszeres* és kiszámítható *ellenőrzés* (képzési folyamatban és a vizsgákon) segítő szándékkal
- jöjjenek létre igazi *technikumok*, melyek az érettségi utáni képzést valósítanak meg
- *ne másoljuk/majmoljuk* kritika nélkül a *más* gazdasági, társadalmi, szociokulturális környezettel rendelkező *országok szakképzési gyakorlatát*
- meg kell teremteni az *alapozó oktatásban* szerzett tudás beszámítását a szakmatanulásba; az alapozás 4 éven keresztül történjen
- *tegyék rendbe az általános iskolai képzést*, hogy ne a szakképzésben kelljen megtanítani, írni, olvasni a tanulókat
- *kiemelten becsüljék meg* a szakképzésben dolgozó pedagógusokat
- *a közismereti órákat ne csökkentsék minimálisra*, amíg az általános iskolából írni, olvasni nem tudó gyerekek jönnek
- a szakképzésért csak *egy minisztérium* legyen felelős
- *lehessen rész-szakképesítésekre is beiskolázni* (ne csak a speciális szakiskolában), a gyengébbeket kötelezni, hogy rész-szakképesítésből vizsgázzanak
- *csökkentsék* a tankötelezettség korhatárát
- jelentősen *csökkentsék* az iskolai *adminisztrációt*
- nagyobb figyelem irányuljon a *hátrányos helyzetű tanulókra*
- jogszabály tegye lehetővé a TISZK-en belüli *intézmények közötti áttanítást*
- legyen *Egységes Szakképzési Minőségirányítási Keretrendszer*, mely azonos mutatók alapján mérheti a szakképzés, felnőttképzés intézményeinek munkáját, összehasonlítási alapot teremthet
- jobban kellene *ellenőrizni a magániskolákat*, és a színvonal alattiakat meg kellene szüntetni

- állítsák vissza az egészséges, *emberi méretű iskolákat* (400-1000 fő)
- az *egymásra épülő képzéseknél* legyen *ingyenes* a második szakképzés (a gazdaságnak ilyen szakemberek kellenek) I
- a szakközépiskolában legyen általános a *nyelvi előkészítő* évfolyam
- legyen kötelező a *fenntartók rendszeres ellenőrzése, értékelése*
- *ne irányítsák annyian* és annyi szinten a szakképzést (minisztériumok, fenntartók, RFKB, TISZK-vezetés)
- a tankötelezettség álljon vissza *16 évre*
- a tankötelezettség álljon vissza *17 évre*
- *hiteles mérőeszközök* kerüljenek kidolgozásra, alkalmazásra, legyen általuk vizszaszatolás
- legyenek *korszerűbb tananyagok*, ha lehet, elektronikus formában is
- *kapcsolják össze a felsőoktatási jelentkezési rendszert a középfokú beiskolázási rendszerrel*, hogy a felsőoktatásba történő jelentkezés mellett legyen mód alternatívaként a szakképzésbe is jelentkezni érettségi után
- a mindennapi élethez szükséges ismeretek *épüljenek bele a szakmai tárgyakba*, nem kell külön rájuk közismereti tantárgy
- a *szakképzés legyen hasonló a bolognai képzéshez*: 3 év alatt szakma, 2 év alatt mesterképzés és felsőfokú szakképzés
- támogassák a jogszabályok a *moduláris oktatás megvalósulását* az iskolákban (közalkalmazott pedagógusok heti kötelező óraszámja)
- a szakképzésben az *idegen nyelvek oktatása* az élőbeszédbeli kommunikációra helyezze a hangsúlyt, az adott szakma *szaknyelvi* szavainak megtanításával a megfelelő szinten (szakiskolai, szakközépiskolai, illetve ISCED-szinteknek megfelelően)
- lehessen *0. évfolyamot* indítani *kompetencia-fejlesztésre*, ha a beiskolázott tanulók nem érik el az előírt bemeneti kompetencia-szintet
- biztosítani kell, hogy a tanuló a szakiskola után *még nappali rendszerben* le tudjon *érettségizni*
- a *modulrendszer korlátozódjon csak a felnőttképzésre*, mert iskolában nehéz modulokban oktatni
- a humán területen az első szakmát *csak iskolai rendszerben* lehessen megszerezni
- az iskolai rendszerű képzésben végzetek számának vizsgálatakor fontosnak tartom, hogy a döntés-előkészítő munka során a *TISZK-en kívüli* intézményekben a beiskolázottak és a végzetek *számát elkülönítetten kezeljék*
- a *közoktatási tv. hozzáigazítása* a a szakképzési törvény célkitűzéseéhez: ha a Kt. 16. § (7) bekezdésbe beemelésre kerülne a TISZK, mint szervezet, és a TISZK foglalkoztathatna olyan tantárgyakat tanító pedagógusokat, akik egy-egy iskolában csak részfoglalkozásúak, vagy óraadók lehetnének. Így a munkaerő-gazdálkodás optimálisabbá válhatna.

- a *szakmai tanárok félállásban* legyenek szakmai oktatók is
- mivel a *Kt.* deklarálja a szakképzés megkezdésének időpontjában betöltött lehetséges életkort – a tanuló érdekeit figyelembe véve –, ezért úgy véljük, hogy a *nappali rendszerű oktatásban való részvételi jogosultság* lejárata a szakképesítés megszerzésének időpontjához kellene kötni
- a *közoktatási törvényből* a legfeljebb két iskolai osztály kitételét a szakképzési évfolyamok esetében figyelmen kívül kellene hagyni, helyette szolgáljon az oktatásszervezési ok elegendő indokként, ezzel megengedővé téve, hogy az adott szakképzés fenntartói engedéllyel, *magasabb osztálylétszámmal elindulhasson* – hiszen a gyakorlati oktatás mindenképpen csoportbontásban történik – így életszerűen (a lemorzsolódás miatt) ezek az osztályok az első félév végére a törvényben megengedett létszámúra csökkenhetnek.
- a szakképzésben a tankönyvlistára még fel nem vett könyvek is legyenek megvásárolhatóak a *normatív tankönyvtámogatás* terhére
- a *szakoktatók mesteri végzettsége* rangjának megbecsülése
- szükséges a *szakoktatók jobb anyagi megbecsülése*, mert nem lesz szakoktató, elmennek a versenyszférába
- a *szakoktatók* – közoktatási törvény szerint – *megkövetelt végzettségének újragondolása* szükséges (a gazdaságban a tanulókkal foglalkozók sem rendelkeznek ilyen diplomával, pedagógus végzettséggel)
- a gyakorlati oktatásvezetőnek 11 óráról, a helyettesének 17 óráról *csökkenjen le a kötelező óraszám*
- *szigorúbb elvárások* vonatkozzanak a tanulók magatartására és tanulmányi előmenetelére
- *diákhitel kiterjesztése* a 2. szakmát tanulók esetében, annál is inkább, mert a családi pótlék folyósításának felső korhatára 20. életév
- ellenőrizzék fokozottabban a felnőttképzőket
- a *Szakmasztár* verseny összekötése a *Szakképzési Karrier Expóval*

